

Mały Ruch Graniczny z Obwodem Kaliningradzkim - szanse i wyzwania ekonomiczne

Od ponad trzech lat obywatele Rosji mieszkający na terenie Obwodu Kaliningradzkiego oraz Polacy zamieszkujący część Warmii i Mazur oraz Pomorza mogą na podstawie podpisanej umowy międzypaństwowej podróżować po strefie przygranicznej obydwu państw. W obecnej sytuacji można już dokonywać pierwszych ocen funkcjonowania tego systemu oraz mocnych i słabych stron istniejącego rozwiązania.

Mały ruch graniczny to regularne przekraczanie wspólnej granicy państw umawiających się stron przez mieszkańców strefy przygranicznej państwa umawiającej się strony w celu przebywania w strefie przygranicznej państwa drugiej umawiającej się strony ze względów społecznych, kulturalnych lub rodzinnych oraz z uzasadnionych powodów ekonomicznych, które według przepisów wewnętrznych państwa drugiej umawiającej się strony nie są uznawane za działalność zarobkową, przez okres nieprzekraczający limitów czasu ustanowionych w umowie.

Za zgodą Komisji Europejskiej państwa członkowskie mogą podpisywać umowy o małym ruchu granicznym (MRG) ze swoimi sąsiadami niebędącymi członkami Unii. Na podstawie takiej umowy mieszkańcy stref przygranicznych umawiających się stron (do 30 km, a w szczególnych przypadkach do 50 km w głąb terytorium każdego z państw) mogą regularnie przekraczać wspólną granicę. Dotychczas Polska podpisała trzy umowy o małym ruchu granicznym – z Ukrainą (weszła w życie 1 lipca 2009 r.), Federacją Rosyjską (weszła w życie 27 lipca 2012 r.) oraz z Białorusią (od 2010 r. Polska czeka na przekazanie noty ratyfikacyjnej przez stronę białoruską)¹.

Oceniając funkcjonowanie małego ruchu granicznego należy rozpatrywać kilka płaszczyzn: ekonomiczną, społeczną, kulturową oraz mentalną. W tym opracowaniu skupmy się tylko i wyłącznie na osiągnięciach i wyzwaniach ekonomicznych.

Bezapelacyjnym pozytywnym ekonomicznym małego ruchu granicznego jest wymiana i przepływ towarów pomiędzy Polską a Rosją. Tylko w zeszłym roku szacuje się, iż około 4 073 142² Rosjan przybyło do Polski z Obowodu

¹ Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Mały ruch graniczny, www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/maly_ruch_graniczny.

² Dane za: Straż Graniczna, Statystyki SG, www.strazgraniczna.pl/wps/portal/tresc?WCM_GLOBAL_CONTEXT=pl/serwisDsg/polskie_formacje_graniczne/statystyki

Kaliningradzkiego ,aby nabyć dobra codziennego użytku, ale również dobra luksusowe. Ta liczba znacznie poprawia ekonomiczne osiągnięcia nie tylko Warmii i Mazur czy Pomorza, ale ma ona wpływ na subregionalne wyniki ekonomiczne zeszłego roku. Zakup dóbr i usług przez Rosjan w strefie małego ruchu granicznego pozytywnie wpływa na rozwój małego oraz średniego biznesu. Wzrost ten w zeszłym roku wyniósł 89,6%. Rosjanie tylko w ubiegłym roku zakupili w Polsce towarów i usług na 124,8 mln PLN³. Te liczby przemawiają same za siebie. Myślę, iż każdy nawet sceptyk współpracy czy handlu z Rosją nie może negować tego pozytywnego wpływu. Poza tym mały ruch graniczny to nie tylko handel dobrami, to także przeogromny rynek usług. Zaczynając od usług stricte turystycznych , takich jak branża restauracyjna czy hotelarska na usługach serwisowania maszyn i samochodów kończąc. Różnica cen sprawia, iż statystycznemu mieszkańcowi Obowodu Kaliningradzkiego czy osobie prywatnej bądź prowadzącej biznes opłacalnym jest przybycie do Trójmiasta czy Olsztyna , aby przekazać do serwisu maszynę, samochód etc. , a przy okazji zrobić zakupy nie tylko do gospodarstwa domowego, ale również na przykład zaopatrzenia do firmy. Tego typu zachowania nie dziwią, a dodatkowo wzmacnia je możliwość odzyskania podatku vat. Tak zwane „zakupy tax free” robia furorę, procedura odzyskania vat u jest bardzo prosta i coraz więcej przedsiębiorców z Obowodu Kaliningradzkiego korzysta z tego rozwiązania. Na dzień 31.12.2013 r. osoby kupujące w Polsce i zabierające sprzęt za granicę państwa odzyskały podatku vat na łączną kwotę: około 65 mln PLN⁴.

Mały ruch graniczny pozwala również na rozwój biznesu w strefie handlu hurtowego. Zarówno przedsiębiorcy z Polski, jak i z Rosji mają ułatwioną drogę robienia interesów w strefie MRG. Wskaźnik finansowy wyeksportowanych towarów z Polski do Rosji wyniósł 10,80 mld, w tym znaczna część eksportu ma kierunek do Obowodu Kaliningradzkiego. Głównymi produktami eksportu z Polski do Obowodu Kaliningradzkiego są:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego- 37%,
- artykuły rolno-spożywcze (głównie to eksport jabłek i mięsa wieprzowego)- 19,5%,
- wyroby przemysłu lekkiego -5%,

³ Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Badanie obrotów towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w II kwartale 2013 r., www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/pm_badanie_obrotu_tow_uslug_w_ruchu_granicz_IIkw_2013.pdf, s. 2.

⁴ Materiały Izby Celnej w Olsztynie.

- wyroby przemysłu chemicznego - 19,5%,
- wyroby przemysłu metalurgicznego-7,9%,
- wyroby przemysłu drzewno-papierniczego udział 4,4%⁵

Z Rosji importujemy: surowce mineralne, artykuły przemysłu chemicznego i metalurgicznego, drewno oraz wyroby z drewna⁶.

Oczywiście analizując aspekty ekonomiczne, nie możemy pominąć kwestii obustronnych sankcji ekonomicznych, które będą miały ogromny wpływ na współpracę biznesową przedsiębiorców z Polski, jak i z Rosji. Co prawda Polska nie wprowadziła żadnych obostrzeń importowo- exportowych, ale ze strony Rosji zostały wdrożone ograniczenia dotyczące pewnych produktów, które na pewno będą miały wpływ na stosunek import/export Polska- Rosja, mimo iż na dzień dzisiejszy ciężko określić rozmiar tego zjawiska w skali kraju, jak i tylko samego MRG. Te wydarzenia będą, chyba największym wyzwaniem z dziedziny gospodarki stojącym przed systemem małego ruchu granicznego. W czasie tych wydarzeń pojawiły się głosy, w moim mniemaniu zupełnie niepotrzebne, aby znieść mały ruch graniczny z Federacją Rosyjską.

Podsumowując, wprowadzenie przez obydwa kraje małego ruchu granicznego miało pozytywny wpływ na ekonomiczne stosunki pomiędzy Polską a Rosją, ale poza tym miało ogromny wpływ na wzmocnienie, a w pewnych sferach inicjację działań biznesowych pomiędzy podmiotami z obydwu stron granic, nie wspominając o korzyściach płynących dla przeciętnego Kowalskiego i Ivanowa.

⁵ <http://www.exportgroup.pl/eksport/eksport-do-rosji.html>

⁶ <http://www.transportet.pl/7935/4-grupy-towarowe-ktore-importujemy-z-rosji/>